

ISSN: 2146-1961

Karahan, A. S. (2023). Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Akademik Kadrolarının Lisans Ders Yükünün Bölgelere Göre Dağılımı, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 14(53), 861-871.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3359>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI AKADEMİK KADROLARININ LİSANS DERS YÜKÜNÜN BÖLGELERE GÖRE DAĞILIMI

Ahmet Suat KARAHAN

Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye, ahmetsuatkarahan@outlook.com

ORCID: 0000-0001-7494-4678

Gönderim tarihi: 03.05.2023

Kabul tarihi: 005.08.2023

Yayın tarihi: 01.09.2023

Öz

Müzik Öğretmenliği Lisans Programının (MÖLP) incelendiğinde bireysel ve toplu yapılması gereken alan eğitimi derslerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (MEAD) akademisyenlerinin ders yükünü kayda değer ölçüde artırdığı görülmektedir. Ancak akademisyenlerin dersler dışında yürütmesi gereken bilimsel, sanatsal, idari görev, eğitim-öğretim hazırlığı vb. bir çok mesleki yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu bağlamda akademisyenlerin iş yükünün tüm görevlerine zaman ayıracak bir biçimde dengelenmesi hem nitelikli eğitim-öğretim hizmeti verilebilmesi hem de mesleki verimliliğin sürdürülebilir olması açılarından büyük bir öneme sahiptir. Araştırmanın amacı, Türkiye genelinde aktif olarak eğitim-öğretim faaliyeti yapılan 33 MEAD'ın akademik personel ve ücretli eğitimcilerinin lisans ders yüklerinin 7 bölge ve Türkiye genelindeki dağılımını belirlemektir. Tarama modelinde betimsel yöntemin tercih edildiği araştırmanın sonucunda 33 MEAD'da toplam 356 kadrolu, 53 ücretli olmak üzere toplam 409 personelin 2756 öğrenciyeye eğitim hizmeti verdiği belirlenmiştir. MEAD'ların güz dönemi haftalık ders saati Türkiye geneli ortalamasının 180,36 olmasına karşın bahar döneminde bu ortalamanın 159,60 olduğu yani iki dönem arasında 15 hafta toplamında 311,4 saatlik fark olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca MEAD'larda görev yapan 409 eğitimcinin güz dönemi haftalık ders saati ortalamasının 15,79, bahar dönemi ortalamasının ise 14,18 saat olduğu ve iki dönem arasındaki farkın 15 hafta toplamında 24,15 saat olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları Türkiye genelinde hizmet veren 33 adet MEAD'da tek tip program uygulanmasına karşın hem akademik personel ve öğrenci sayılarının hem de akademisyenlerin haftalık ders saati yüklerinin homojen bir dağılım sergilemediğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Müzik öğretmenliği lisans programı, müzik eğitimi anabilim dalı, akademik kadrolar, lisans ders yükü.

REGIONAL DISTRIBUTION OF THE UNDERGRADUATE COURSE LOAD OF ACADEMIC STAFF OF THE MUSIC EDUCATION DEPARTMENTS

ABSTRACT

When the Music Education Undergraduate Program (MEUP) is examined, it is seen that the individual and group major area courses increase the course load of the academicians of Music Education Departments (MED) significantly. However, academicians have to carry out various professional duties such as scientific, artistic, administrative duties, educational preparations in addition to lecturing. In this context, balancing the workload of academicians in a way that allocates time for all their duties is of great importance in terms of both providing quality education and training and sustainability of professional productivity. The aim of the research is to determine the distribution of undergraduate course loads of academic staff and paid educators in 33 MEDs, where education and training activities are carried out actively throughout Turkey, across 7 regions and Turkey. As a result of the research, in which the descriptive method is preferred in the survey model, it is determined that a total of 409 academicians, 356 of whom are permanent staff and 53 of whom are paid staff, give education to 2756 students in 33 MEDs. It is determined that while the average weekly course hours of MEDs in the fall semester is 180.36, this average is 159.60 in the spring semester, that is, there is a difference of 311.4 hours between the two semesters for a total of 15 weeks. In addition, it is determined that the average weekly course hours of 409 educators working in MEDs are 15.79 hours in the fall semester, and 14.18 hours in the spring semester, and the difference between the two semesters is 24.15 hours in a total of 15 weeks. The results of the research show that although a standardized program is used in 33 MEDs in Turkey, both the number of academic staff and students and the weekly course hours of academics do not show a homogeneous distribution.

Keywords: Music education undergraduate program, music education department, academic staff, undergraduate course load.

GİRİŞ

Müzik Öğretmenliği Lisans Programı (MÖLP) Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla hazırlanmış ve yürürlükte olan tek programdır. Program incelendiğinde çok çeşitli amaç ve içerikle hazırlanmış bireysel ve toplu olarak yapılması gereken çeşitli alan eğitimi (AE) derslerinin olduğu görülmektedir. Bu alan eğitimi derslerini Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (MEAD) akademik personelinin yürütmesi gerekmektedir. Ancak Türkiye genelinde 7 bölgede hizmet veren MEAD’ların akademik personel sayıları birbirinden oldukça farklıdır (Karahan, 2016c). Şekil 1’de aktif olarak eğitim-öğretim hizmeti veren MEAD’ların 2023 yılı güncel kadrolu akademik personel sayıları buldukları il ve bölge kapsamında verilmiştir.

Şekil 1. Eğitim-Öğretim Hizmeti Veren Mead’ların Buldukları il ve her ilde Görev Yapan Akademisyen Sayıları Yedi Bölgeye Dağılımı

Şekil 1 incelendiğinde 33 MEAD’ın her birinde görev yapan kadrolu akademik personel sayılarının birbirinden oldukça farklı olduğu görülmektedir. MEAD’ların bölgeler kapsamındaki toplam sayılarında ise İç Anadolu Bölgesinde 118 kadrolu akademik personelin görev yapmasına karşın Güney Doğu Anadolu bölgesinde sadece 7 kadrolu akademik personelin görev yaptığı dikkat çekmektedir. Her bir bölgenin kapsadığı yüz ölçümü, topoğrafik özellikleri ve ikâmet eden nüfusun sayısı ile bölgenin kültürel özellikleri ve ekonomik şartlarının farklılıkları vb. değişkenler MEAD’ların akademik personel sayılarını etkilemektedir. Diğer bir önemli etken ise, MEAD’ların üç öğretim üyesiyle açılma ve öğrenci alabilme kriterinin bir sonucu olarak ülkemizde 20 ile 30 arası akademik personeli olan bir MEAD ile 3 veya 5 akademik personeli olan diğer MEAD’ın birbirine yakın kontenjanda öğrenci kabul etmesidir. Öğrenci kabulüne ilişkin yaşanan bu vb. esneklikler MEAD’lar arasında her bir akademisyene düşen öğrenci sayısı ve bunun doğal bir sonucu olan iş yükü farklılıklarının oluşmasında en temel etken olarak dikkat çekmektedir. Konuya ilişkin Karahan’ın (2016c: 668) araştırması sonucunda Türkiye genelinde her akademisyene düşen öğrenci sayısı ortalamasının 9,51 olmasına karşın Güneydoğu Anadolu

Bölgesinde bu oranın 17,72 olduğu, Doğu Anadolu Bölgesinde ise 16,62 olduğu belirlenmiştir ancak bu oranın Marmara bölgesinde 7,63 olduğu İç Anadolu Bölgesinde ise 7,65 olduğu yani Türkiye ortalamasının altında kaldığı tespit edilmiştir. Birbirinden oldukça farklı akademik kadro ve fiziksel imkânlara sahip MEAD'ların (Karahana, 2016a; Karahana, 2016b) yakın ya da benzer öğrenci kontenjanlarına hizmet vermesi eğitim-öğretimin niteliğinin oldukça değişken olduğunun bir göstergesidir. Yani ülkemizde tek tip MÖLP uygulanması var olan şartlar kapsamında kağıt üstünde kalan bir iddia olarak dikkat çekmektedir. Karahana (2016c: 672-673) MEAD'larda eğitim alan öğrencilerin sayısı ve oluşturduğu ders yükü belirlenerek bu öğrencilere hizmet verecek akademisyen sayısının belirlenmesinde bir standart olmadığı ve bu durumun MEAD'ların hizmet verebileceklerinden fazla öğrenci almalarına sebep olduğunu vurgulamaktadır. Bu vb. sorunlar MEAD'larda ayrıntılı olarak hazırlanmış kontenjan belirleme kriterlerine ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Karahana (2016c: 672-673) araştırmasında her bir MEAD'ın kontenjan belirleme kararlarını akademik personelin nitel ve nicel yeterliği, fiziksel imkân ve ders materyali yeterliklerine uygun almaları gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak geçmişte ve günümüzde kontenjan belirlenmelerinin bu vb. kriterlere uygun yapılmadığı bilinen bir olgudur.

Son üç yıldır MEAD kontenjanlarının dolmamasına ve ülke genelinde MEAD öğrenci sayılarının düşmesine neden olan önemli bir karar alınmıştır. MÖLP Özel Yetenek Sınavlarına ilişkin Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından alınan *Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nın (YKS) birinci oturumu olan Temel Yeterlilik Testi'nde (TYT) en düşük 800 bininci başarı sırasına sahip olma şartı arayacağı* kararı 2020 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Bu karar son üç yıllık süreçte MEAD'ların öğrenci sayılarında kayda değer azalmalara neden olmuştur. Başbuğ ve Kaya (2022: 1368) araştırmalarında 2019 yılına kıyasla 2020 yılında yapılan MÖLP Özel yetenek sınavlarında uygulanmaya başlanan 800.000'inci başarı sırası ön şartı sonrasında hem yetenek sınavlarına kayıt yaptıran öğrenci sayılarının hem de MÖLP'lere kesin kayıt yaptıran öğrenci sayılarının olumsuz yönde etkilendiğini belirtmiştir. Ayrıca 2020 yılıyla kıyaslandığında 2021 yılı öğrenci kontenjanlarındaki kayda değer düşüş ise (ÖSYM, 2021: 490-507) Başbuğ ve Kaya'nın çalışma sonuçlarını doğrular niteliktedir. MEAD öğrenci sayılarında yaşanan bu önemli değişim hem eğitim-öğretim sürecini hem de akademik personelin haftalık ders yükünü büyük ölçüde etkileyebilir. Akademik personelin ders yükün ise hem eğitim-öğretimin niteliğini hem de akademik personelin diğer yükümlülüklerini ayırması gereken zamanı ayrıca verdiği hizmetin niteliğini etkileyebilir. Daha açık bir ifadeyle, akademisyenlerin mesleki yükümlülükleri incelendiğinde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, sanatsal çalışmalar, idari iş ve görevler ile toplumsal ya da sosyal projelere kadar uzanan bir liste dikkati çekmektedir. Her bir akademisyenin çalışma alanları, bireysel farklılıkları ve görev yaptıkları birimlerin özgün gereksinimleri akademisyenlere yönelik standart bir iş yükü yaklaşımını uygulanamaz ya da uygulanması güç bir hale dönüştürmektedir. İş yükü standartlarını belirleme güçlüğü ise akademisyenlerin tükenmişlik kavramını deneyimlemelerinde önemli bir etki olarak görülmektedir. Ergin (1995:38) akademisyenlerin tükenmişlik yaşamalarında yoğun bilimsel çalışma ve ders yüklerinin etkilerine vurgu yapmış Çavuş, Gök ve Kurtay ise (2007: 105) araştırmaları sonucunda haftalık ders yükü 25 saat ve üzeri olanların duygusal tükenme düzeylerinin 13-25 saat ders yükü olanlardan anlamlı düzeyde fazla olduğu belirlenmiştir. Yani ders yükü arttıkça duygusal tükenme yükselmektedir. Akademisyenlerin tükenmişlik yaşamaları aslında mesleki yaşantıları ve özel yaşantıları sarmalı kapsamında irdelenmesi gereken bir konudur. Akademisyenlerin

hafta içi yoğun çalışma süreçlerine bağlı olarak ailelerine bile fazla zaman ayıramadıkları (Forgaz ve Leder, 2003), hatta evli bireylerin kendilerine boş zaman ayırmada sorun yaşadıkları (Thrane, 2000), gelir düzeyinin bireylerin boş zaman ve rekreasyonel faaliyetlere katılımını etkilediği (Hawkins, Peng, Hsieh ve Eklund, 1999) ayrıca üniversitelerin akademik personeline sağladığı imkânların da rekreasyonel faaliyetleri etkilediği (Tunçkol, 2001) yapılan akademik çalışmalarda vurgulanmaktadır. Görüldüğü gibi akademisyenlerin mesleki ve özel hayatları bir bütün olarak tükenmişlik yaşamaları ya da yaşamamalarını etkilemektedir. Bu bağlamda akademisyenlerin iş verimliliğinin korunması ve artırılmasında çalışma ve dinlenme arasında denge kurabilmeleri büyük bir öneme sahiptir. Diğer birimlerle kıyaslandığında MEAD'larda yürütülen bireysel çalgı ve ses eğitimi dersleri ilgili birimlerde görev yapan akademik personelin haftalık ders saati yükünü kayda değer ölçüde artırmaktadır. İlgili literatür tarandığında MEAD akademik personelinin haftalık ders yükünün yedi bölgede ve Türkiye genelinde nasıl bir dağılım gösterdiğinin belirlendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ders yükünün hem MEAD eğitim-öğretim sürecinin niteliğine etkileri hem de akademik personelin mesleki ve özel hayatlarına etkileri düşünüldüğünde, akademik personelin ders yükünün belirlenmesi araştırılmaya değer bir konu olarak görülmüştür. Araştırmanın amacı Türkiye genelinde aktif olarak eğitim-öğretim faaliyeti yapılan 33 MEAD'ın kadrolu akademik personel ve ücretli eğitimcilerinin lisans ders yüklerinin 7 bölge ve Türkiye genelindeki dağılımını belirlemektir. MÖLP'ün uygulanmasında akademik kadronun nitel ve nicel yeterliği büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda araştırmanın sonuçları yürürlükte olan MÖLP'ün uygulanması sürecinde akademik kadroların ders yüküne ilişkin bölgeler arası ve Türkiye genelindeki dağılımın tespiti açısından önemli veriler içermektedir. Bu veriler hem yürürlükte olan MÖLP'ün daha etkin uygulanmasında hem de kuvvetle muhtemel yeni bir MÖLP'ün hazırlanması sürecinde katkıları sebebiyle önem taşımaktadır. Ayrıca yapılan literatür taraması sonucunda konuya ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırma kapsamında ulaşılabilecek verilerin ders yüklerinin düzenlenmesine katkıda bulunması ayrıca bu araştırmanın farklı yıllarda yapılarak akademisyenlerin ders yüklerinin takip edilmesi, araştırmanın alana katkısı ve önemini göstermektedir. Bu araştırmanın konu odağını oluşturan problem cümlesi ise; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı akademik personelinin lisans ders yükleri ve her bir akademisyene düşen öğrenci sayıları yedi bölge ve Türkiye genelinde nasıl bir dağılım göstermektedir? olarak belirlenmiştir. Problem cümlesine bağlı oluşturulan iki adet alt problem aşağıda sunulmuştur.

1. MEAD akademik personel ve öğrenci sayıları ile her bir akademisyene düşen öğrenci sayıları yedi bölge ve Türkiye genelinde nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. MEAD'ların haftalık lisans ders saati ortalaması ve akademik personelin haftalık ders saati ortalaması yedi bölge ve Türkiye genelinde nasıl bir dağılım göstermektedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey

ya da nesne, kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmeden tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2003: 77).

Araştırmaya önce kaynak taramasıyla başlanmış ve sonrasında araştırma kapsamında Türkiye'deki 37 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda çeşitli ünvanlarda görev yapan akademik kadro sayılarına ulaşılmıştır. Akademik personele ilişkin bilgilere ilgili üniversitelerin resmî internet sitelerinden ulaşılmış ve bu bilgilerin doğruluğu ve güncelliği ilgili biriminde görev yapan akademik personel (ilgili birimin; anabilim dalı başkanı, bölüm başkanı ya da aktif görevde olan bir öğretim üyesiyle) ile görüşülerek kontrol edilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında aktif olarak eğitim-öğretim faaliyeti yapılan 33 MEAD'ın öğrenci sayıları da belirlenmiştir. Ders saati ve her bir akademisyenin haftalık ders saati ortalaması 33 MEAD kapsamında belirlenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye genelinde aktif olarak eğitim-öğretim faaliyeti yapılan 33 MEAD'da görev yapan akademik personel ve ücretli eğitimcilerin lisans ders yükleri ve bu ders yükünün 7 bölge ve Türkiye genelindeki dağılımı oluşturmaktadır. Araştırma evreninin tamamına ulaşılması sebebiyle örneklem seçimi yapılmamıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin bir bölümüne kaynak taraması yöntemiyle ulaşılmıştır. Ayrıca MEAD'ların resmî internet sitelerindeki araştırma kapsamına giren bilgilere ulaşılmıştır. Ulaşılan bilgilerin doğruluğu her birimde görev yapan bir akademisyenle (ilgili birimin; anabilim dalı başkanı, bölüm başkanı ya da aktif görevde olan bir öğretim üyesiyle) görüşülerek tespit edilmiştir. Bu süreç sonunda 6 birimin resmî internet bilgilerindeki hatalar elenerek güncel veriler çalışma kapsamına alınmıştır. Böylece Türkiye genelinde hizmet veren otuz üç MEAD'ın akademik personel, öğrenci sayıları ve lisans ders yüklerine ilişkin doğrulanmış ve güncel verilere ulaşılmıştır. Ulaşılan bulgular SPSS 27 programında işlenmiş frekans ve yüzde değerleriyle tablollaştırılarak sunulmuş ve yorumlanmıştır. Bu makale için Harran Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 09.06.2020 tarih ve 2020/51 nolu sayısıyla etik kurul izni alınmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında ulaşılan bulgular aşağıda sunulan 2 tabloya indirgenmiştir. Tablo 1'de yedi bölge ve Türkiye genelinde MEAD öğrenci sayıları ve akademik personel sayıları, tablo 2'de ders saati ve akademisyenlerin haftalık ders yüklerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Türkiye'de kadrolu akademik personeli olan toplam 37 MEAD'dan 33 adetinde aktif olarak eğitim-öğretim faaliyeti yürütülmektedir. Bu sebeple tablo 1 ve 2'de sunulan akademik kadro verileri bu 33 MEAD'ı kapsamaktadır.

Tablo 1. MEAD Akademik Personel ve Öğrenci Sayılarının Bölgelere Göre Dağılımı Her Eğitimciye Düşen Öğrenci Sayısı

Bölgeler	Lisans Derslerine Giren Akademik Personel Sayısı						Lisans 1.2.3.4. Sınıf Toplam Öğrenci Sayısı		Her Eğitimciye Düşen Öğrenci Sayısı	
	Kadrolu		Ücretli		Toplam		f	%	f	%
	f	%	f	%	f	%				
İç Anadolu Bölgesi	102	28,65	9	16,9	111	27,14	706	25,6	6,92	12,59
Marmara Bölgesi	71	19,94	11	20,7	82	20,05	594	21,5	8,36	15,21
Ege Bölgesi	52	14,61	10	18,8	62	15,16	358	12,9	6,88	12,52
Karadeniz Bölgesi	63	17,70	4	7,5	67	16,38	486	17,6	7,71	14,03
Doğu Anadolu Bölgesi	42	11,80	12	22,6	54	13,20	441	16	10,5	19,11
Akdeniz Bölgesi	19	5,34	-	-	19	4,65	109	3,9	5,73	10,43
G. Doğu Anadolu Bölgesi	7	1,97	7	13,2	14	3,42	62	2,2	8,85	16,11
Türkiye Geneli	356	100	53	100	409	100	2756	100	7,85	100

Tablo 1 incelendiğinde MEAD'larda eğitim alan 2756 lisans öğrencisine 356 kadrolu 53 ücretli olmak üzere toplam 409 eğitimcinin hizmet verdiği, öğrenci ve akademisyen sayısının %28,65 oranıyla en çok İç Anadolu bölgesinde, %1,97 oranıyla en az Güney Doğu Anadolu bölgesinde olduğu görülmektedir. Her bir akademisyene düşen öğrenci sayısı Türkiye ortalamasının 7,85 olmasına karşın Doğu Anadolu bölgesindeki akademisyenlerin 10,5 oranıyla görev yapmalarına karşın Akdeniz bölgesinde bu oranın 5,73 olduğu dikkat çekmektedir.

Türkiye genelinde Akdeniz bölgesi hariç tüm bölgelerde toplam 53 ücretli eğitimcinin üniversitelerde lisans derslerinin yürütülmesine katkı sağladığı görülmektedir. Tablo 2 incelendiğinde ücretli eğitimcilerin ders yükünün yüksek ya da düşük olduğu tüm bölgelerde görevlendirildikleri görülmektedir. Bu bulgular görevlendirmelerdeki temel etkenlerin hem ders yükünün paylaşılması hem de alan uzmanlığı gerektiren bireysel (bağlama, keman, flüt piyano vb. çalgı dersleri ve ses eğitimi dersleri) ve toplu dersleri (Batı Müziği/Türk Halk Müziği/Türk Sanat Müziği Teori ve Uygulaması, Koro, Armoni vb.) yürütecek uzman eğitimcilere duyulan ihtiyaç olduğunu açıkça göstermektedir.

Tablo 2. MEAD Haftalık Ortalama Lisans Ders Saati ve Akademik Personelin Haftalık Lisans Ders Saati Ortalamasının Bölgesel ve Türkiye genelindeki Dağılımı

Bölgeler	Haftalık Lisans Ders Saati Ortalaması		Lisans Derslerine Giren Toplam Personelin Haftalık Ders Saati Bölge Ortalaması	
	Güz	Bahar	Güz	Bahar
İç Anadolu Bölgesi	211,82	192,97	14,07	13,01
Marmara Bölgesi	260,68	234,68	20,99	19,07
Ege Bölgesi	209,65	178,65	21,35	18,70
Karadeniz Bölgesi	165,77	143,05	12,85	11,01
Doğu Anadolu Bölgesi	144,91	129,2	17,59	15,74
Güney Doğu Anadolu Bölgesi	148,8	129,8	10,62	9,27
Akdeniz Bölgesi	120,9	108,9	13,08	12,46
Türkiye Geneli	180,36	159,60	15,79	14,18

Tablo 2'de yer alan haftalık lisans ders saati ortalaması tablo 1'de sunulan öğrenci sayılarına ve MÖLP'deki alan eğitimi ve öğretmenlik uygulaması 1 ve 2 derslerine göre hesaplanmıştır. Ayrıca tablo 2'deki güz ve bahar dönemi sütunları incelendiğinde güz döneminin haftalık ders saati Türkiye toplamının 180,36 saat olmasına

karşın bahar dönemi ortalamasının 159,60 saat olduğu görülmektedir. Yani bahar dönemiyle kıyaslandığında güz döneminde haftalık derslerin 20,76 saat artış gösterdiği tespit edilmiştir. Programdaki alan eğitimi ders sayısı fazlalığına bağlı oluşan bu farkın bir hafta kapsamında hesaplandığında kayda değer bir fark oluşturmadığı, ancak bu fark 15 hafta (1 dönem) kapsamında hesaplandığında toplam 311,4 saatlik bir farkın oluştuğu görülmektedir.

Bölgelerin haftalık ders saati ortalaması incelendiğinde Marmara bölgesinin 260,68 en yüksek ders yükü ortalamasıyla hizmet verdiği görülmektedir. İç Anadolu bölgesinin ikinci sırada olmasında bölgedeki bir adet MEAD'ın iki yıldır eğitim-öğretim faaliyetine başlaması sebebiyle üçüncü ve dördüncü sınıflarının olmaması temel etkindir. En düşük haftalık ders saati yükünün ise Akdeniz bölgesinde olduğu görülmektedir. Bunun sebebi ise bir adet MEAD'ın iki yıldır eğitim-öğretim faaliyetine başlaması ve üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrencilerinin olmamasıdır.

Tablo 2 incelendiğinde lisans derslerine akademik personelin haftalık ders saati bölge ve Türkiye geneli ortalamaları görülmektedir. Türkiye genelinde güz dönemi ortalamasının 15,79 saat olmasına karşın bahar dönemi ortalamasının 14,18 saat olduğu tespit edilmiştir. Yani güz döneminde akademisyenlerin haftalık ders saati yüklerinin ortalama 1,61 oranında arttığı görülmektedir. Bu düşük görünen fark 15 hafta (1 dönem) kapsamında hesaplandığında toplam 24,15 saatlik bir fark oluşturmaktadır.

Tablo 2'de yer alan bölgelerin güz dönemi ortalama ders saati yükleri incelendiğinde en yüksek ortalamanın Ege bölgesinde olmasına karşın en düşük ortalamanın Güney Doğu Anadolu bölgesinde olduğu görülmektedir. Bahar döneminde ise en yüksek ortalamanın Marmara bölgesinde en düşük ortalamanın yine Güney Doğu Anadolu Bölgesinde olduğu belirlenmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma sonucunda Türkiye genelinde otuz yedi adet MEAD olduğu ancak toplam otuz üç adet MEAD'da aktif olarak eğitim-öğretim hizmeti verildiği belirlenmiştir. Bu otuz üç MEAD'da 356 kadrolu, 53 ücretli olmak üzere toplam 409 akademisyenin eğitim-öğretim faaliyetlerini yürüttüğü tespit edilmiştir. Yedi bölgeye dağılan bu MEAD'larda toplam 2756 öğrenci eğitim almaktadır. MÖLP'deki alan eğitimi ve öğretmenlik uygulaması 1 ve 2 derslerinin Türkiye genelinde MEAD'lardaki güz dönemi haftalık ders yükü ortalamasının 180,36 saat, bahar dönemi ortalamasının ise 159,60 saat olduğu belirlenmiştir. İki dönem arasında 15 hafta toplamında 311,4 saatlik bir fark oluştuğu tespit edilmiştir. Bu farkın oluşmasının nedeni yedi dönemi kapsayan bireysel çalgı eğitimi derslerinin sekizinci dönemde olmamasıdır.

Araştırmanın odağını oluşturan akademisyenlerin ders yüküne ilişkin Türkiye geneli haftalık ders saati ortalamasının güz döneminde 15,79, bahar döneminde 14,18 olduğu belirlenmiştir. Güz ve bahar dönemi arasında oluşan haftalık ders saati farkının 15 hafta toplamında 24,15 saat olduğu tespit edilmiştir. Akademisyenlerin haftalık ders yükünün bölgelere dağılımında ise Ege bölgesinde (güz 21,35 ve bahar 18,70) ve Marmara bölgesindeki (güz 20,99 ve bahar 19,07) akademisyenleri diğer bölgelere oranla oldukça yüksek bir

ortalamayla hizmet verdikleri belirlenmiştir. Bölgeler arasındaki bu haftalık ders yükü farkının oluşmasında öğrenci ve akademik personel sayısının her bölgede oldukça farklı olması temel etkidir. Karahan'ın (2016c) araştırması sonucunda MEAD'nda görev yapan akademik personel sayılarının hem kadro türlerine göre hem de bölgelerde görev yapan personel sayılarına göre eşit ya da yakın bir düzeyde dağılım göstermediği ve eğitimci başına düşen öğrenci sayıları arasında kayda değer farklar olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. 2016 yılından günümüze kadar geçen yedi yıllık süreçte ne yazık ki bu önemli sorunun çözülmediği görülmektedir. Ancak Kutanis ve Karakiraz'ın (2013: 27) araştırmalarında haftalık ders yükü çok olan akademisyenlerin olmayan akademisyenlere göre iş ile ilgili tükenme ve öğrenci ile ilgili tükenme boyutunda anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Ayrıca aynı çalışmada yoğun ders yükü sebebiyle akademisyenlerin bilimsel araştırmalarına yeterli zaman ayıramama ve çalışmalarını erteleme durumunda kendilerini yenileyemedikleri ve bunun sonucunda yaşanan gerginliğin tükenmişlik yaşamalarını kaçınılmaz bir hale getirdiği vurgulanmıştır. Ardic ve Polatçı (2008) ise hiç ders yükü olmayan ve haftalık ders yükü 36 saat ve üzerinde olan akademisyenlerin diğerlerine göre duyarsızlaşma yaşadıklarını belirtmektedirler. Akademisyenlerin tükenmişlik yaşamalarına ilişkin literatür tarandığında yoğun bilimsel çalışma ve ders yükünün (Ergin, 1995:38), üniversitelerin akademisyenlere sağladığı imkânların (Tunçkol, 2001), hatta gelir düzeyinin (Hawkins, Peng, Hsieh ve Eklund, 1999) ve evliliğin dahi (Thrane, 2000) direk ya da dolaylı olarak tükenmişlik yaşanmasında etkili olduğu görülmektedir. Sonuç olarak MEAD'larda görev yapan akademisyenlerin ders yüklerinin bölgeler arasında oldukça farklı bir dağılıma sahip olduğu ve bu yükün dengelenmesine ihtiyaç olduğu söylenebilir. Bu sorunun çözümünde Kutanis ve Karakiraz (2013) yeni akademisyenlerin yetiştirilmesi ve yoğun ders yüküne maruz kalan akademisyenlerin üzerinden bu yükün alınması gerektiğini belirtmiştir.

Araştırma sonucunda Marmara bölgesinin güz ve bahar dönemlerinin her birinde en yüksek haftalık ders yükü ortalamasıyla (260,68) hizmet verdiği belirlenmiştir. İç Anadolu bölgesi ise öğrenci sayısının fazla olmasına karşın ikinci sırada kalmıştır. Bunun sebebi İç Anadolu bölgesinde yer alan bir adet MEAD'ın iki yıldır eğitim-öğretim faaliyetine başlaması sebebiyle üçüncü ve dördüncü sınıflarının henüz olmamasıdır. İç Anadolu bölgesinde olduğu gibi Akdeniz bölgesinde de bir adet MEAD'ın üçüncü ve dördün sınıfta öğrencileri yoktur ve bu bölgede toplam iki adet MEAD'ın hizmet vermesi ve toplam öğrenci sayılarına bağlı olarak Akdeniz bölgesi haftalık ders saati ortalamasının en az olduğu bölge olarak belirlenmiştir.

Öğrenci ve akademisyen sayısının en çok İç Anadolu bölgesinde (%28,65 akademisyen, %25,6 öğrenci), en az Güney Doğu Anadolu bölgesinde (%1,97 akademisyen, %2,2 öğrenci) olduğu görülmektedir. Akademisyenlerin her birine düşen öğrenci sayısı Türkiye ortalamasının 7,85 olduğu, Doğu Anadolu bölgesindeki akademisyenlerin en yüksek ortalamayla (10,5) görev yapmasına karşın Akdeniz bölgesindeki akademisyenlerin en düşük ortalamayla (5,73) görev yaptığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda haftalık ders saati Türkiye ortalamasına en yakın bölgenin Karadeniz bölgesi olduğu (7,71) tespit edilmiştir. Ancak bu bölge de hizmet veren bir adet MEAD'ın henüz üçüncü ve dördüncü sınıflarının olmaması diğer bir MEAD'ın ise 2020 yılında yapılan yetenek sınavında öğrenci alamaması (üçüncü sınıfta kayıtlı öğrenci yok) toplam ders yüklerini kayda değer ölçüde düşürmektedir.

Araştırma sonucunda Akdeniz bölgesi dışındaki altı bölgede hizmet veren MEAD'larda toplam elli üç ücretli eğitimcinin lisans derslerini yürütmek üzere görevlendirildiği belirlenmiştir. Ücretli eğitimcilerin görevlendirildiği bölgelerin ders yüklerinin birbirinden oldukça farklı olduğu yani bu görevlendirmelerdeki temel etkenlerin hem ders yükünün paylaşımı hem de çeşitli alan eğitimi derslerini (bağlama, keman, flüt piyano vb. çalgı dersleri ve ses eğitimi dersleri) yürütecek uzman eğitimcilere duyulan ihtiyaç olduğu söylenebilir.

ÖNERİLER

Araştırma sonucunda Türkiye genelinde hizmet veren MEAD'ların hem akademik kadrolarının hem de eğitim-öğretim hizmeti alan öğrenci sayılarının birbirinden farklı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bölgelerin haftalık lisans ders saati ortalaması ve akademisyenlerin ders yükü ortalamalarının da farklı olduğu tespit edilmiştir. Üniversitelerin özerk olması ve hizmet verdikleri bölge ve şehrin topoğrafik, kültürel ve ekonomik şartlarının değişkenliği hem akademisyen hem de öğrenci sayılarındaki farkların oluşmasında temel etkenlerdir. Bu araştırmanın sonuçları eğitimde eşitlik ilkesinin sağlanması ve tek tip MÖLP uygulamasının fiilen gerçekleştirilebilmesi için akademik kadroların nitel ve nicel açıdan geliştirilmesine ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Ayrıca MEAD'ların öğrenci kontenjanlarının belirlenmesine ilişkin Türkiye genelinde uygulanabilecek kriterlerin geliştirilmesine de ihtiyaç bulunmaktadır. Bu yaklaşımla her bir MEAD'ın akademik kadrolarının nitel ve nicel yeterliği ile fiziki koşul ve ders materyali yeterlikleri kapsamında kontenjan belirlenmesi (Karahan, 2016:672-673) var olan bu önemli sorunun çözümüne ilişkin temel bir öneri olarak dikkat çekmektedir. Türkiye genelinde yapılan bu çalışmanın belirli periyodlarla tekrarlanması ve bu boylamsal yaklaşımla ulaşılan sonuçların geçmişten günümüze kıyaslanması MEAD akademik kadrolarının nitel ve nicel yeterliğinin takibi açısından gerekli görülmektedir. Ayrıca bu çalışmada MEAD akademik kadrolarının ders yüküne ilişkin ulaşılan sonuçların hem yürürlükteki MÖLP'ün geliştirilmesi sürecinde değerlendirme kapsamına alınması hem de kuvvetle muhtemel yeni bir MÖLP'ün hazırlığı sürecinde dikkate alınması gerekli görülmektedir. Bu yaklaşımın hem eğitim-öğretim sürecine hem de akademisyenlerin diğer mesleki yükümlülüklerini yerine getirmelerine olumlu katkı sağlayacağı söylenebilir.

Etik Metni

"Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Makalenin etik kurul izni Harran Üniversitesi/Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etiği Kurulu tarafınca 09.06.2020 tarih ve 2020/51 sayılı kararı ile alınmıştır."

Yazarın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada yazarın araştırmaya katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Ardıç, K. ve Polatçı, S. (2008). Tükenmişlik Sendromu Akademisyenler Üzerinde Bir Uygulama-GOÜ Örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 69-96. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/287441>
- Başbuğ, Ç., Kaya, A. (2022). Temel Yeterlilik Testi başarı sırası barajının müzik öğretmenliği programları özel yetenek seçme sınavına etkileri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(3), 1356-1371 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1910522>
- Çavuş, M. F., Gök, T., Kurtay, F. (2007). Tükenmişlik: Meslek Yüksekokulu Akademik Personeli Üzerine Bir Araştırma. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, (2), 97-108 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50376>
- ERGİN, Canan (1995), "Akademisyenlerde Tükenmişlik ve Çeşitli Stres Kaynaklarının İncelenmesi". *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 12, (1-2), 37-50. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50376>
- Forgasz, H. & Leder, G. (2003). Academics: How do they spend their time?. Australian Association for Research in Education/NZARE Conference, Auckland <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ743512.pdf>
- Karahan, A. S. (2016a). Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Bina Standartlarının Belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39 (190-204) <https://doi.org/10.21764/efd.22304>
- Karahan, A. S. (2016b). Türkiye'deki Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Binalarının Fiziksel İmkân ve Ders Materyallerinin Belirlenmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 7(25), 22-37. https://www.ijoess.com/Makaleler/1956626311_2.%2022-37%20Ahmet%20suat%20karahan.pdf
- Karahan, A. S. (2016c). Türkiye'deki Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Akademik Kadrolarının Bölgelere Göre Dağılımı ve Sayısal Olarak Yeterlik Durumları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(23), <https://doi.org/10.14520/adyusbd.45892>
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel yayıncılık.
- Kutunis, R. Ö., Karakiraz, A. (2013). Akademisyenlerde Tükenmişliğin Kopenhag Tükenmişlik Envanteri (CBI) ile Ölçülmesi: Bir Devlet Üniversitesi Örneği. *İşletme bilimleri dergisi*, 1(2) <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/213300>
- Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2020). *Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı kılavuzu*. <https://www.osym.gov.tr/TR,19431/2020-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>
- Thrane, C. (2000). Men, Women, and Leisure Time: Scandinavian Evidence of Gender Inequality. *Leisure Sciences*, 22(2), 109-122. <https://doi.org/10.1080/014904000272885>
- Hawkins, B. A., Peng, J., Hsieh, C.M. & Eklund, S. J. (1999). Leisure Constraints: A Replication and Extension of Construct Development. *Leisure Sciences*, 21(3), 179-192. https://www.researchgate.net/publication/267333658_Hawkins_B_Peng_J_Eklund_S_Hsieh_C-M_1999_Leisure_constraints_A_replication_and_extension_of_construct_development_Leisure_Sciences_213_179-192_Lead_article
- Tunçkol, M. (2001). *Selçuk Üniversitesi'ndeki Akademik Personelin Rekreasyon Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.